

Els dimonis de Riudoms

Eugeni Perea Simón

Riudoms té justa fama de vila de sants, d'amant dels altars, de les processons, de l'incens i de la litúrgia en general. La tradició històrica i el seu repertori de frases fetes, modismes i refranys així ho corroboren. És com la ciutat de Vic però a escala més reduïda —es dona la coincidència que Riudoms es va agermanar amb Vic en els inicis del segle XX per fer uns goigs al Beat. Tanmateix, com ja determinava l'escolàstica, tota força d'un determinat signe en crea d'altres de contraris. Per això Riudoms també és vila de dimonis, de forces infernals i d'olors de sofre.

La tradició, recollida en diverses obres literàries d'autors clàssics, així ho demostra. Per citar només una trinitat cal recordar el conte de Cosme Vidal titulat "La devota del diable", que té per escenari una vila propera a Reus i amb una ermita posada sota l'advocació de Sant Antoni. Josep Pla omple igualment una bona senalla de referències a la dimonialla local. I mossèn Ramon Muntanyola assegurava que el diable acostuma a fer la ronda per Riudoms... Els papers d'inquisidors també són explícits a l'hora de comptar dimonis.

I, si remenem els papers polsegosos de les golfes, encara trobem referències més antigues que ens parlen de l'esplet de les fúries infernals a plena llum del migdia, al bell mig de la plaça del Castell, i de comparsa a la litúrgia de les processons locals! Tot i que es tracta del segle XIX, època en que els menjacapellans i els rosegaltars s'arriben a les mans, sembla que a Riudoms els dimonis encara compartien camí amb els sants. No sabem ben bé si com exemple abominable de la seva eterna lletjor o bé com a mostra de resignada convivència.

A Riudoms existia un Ball de Diables que acompanyava certes processons, em sembla que la de Corpus, des de molt antic. Però el paper dels diables de Riudoms també devia tenir representació en d'altres obres teatrals de l'època.

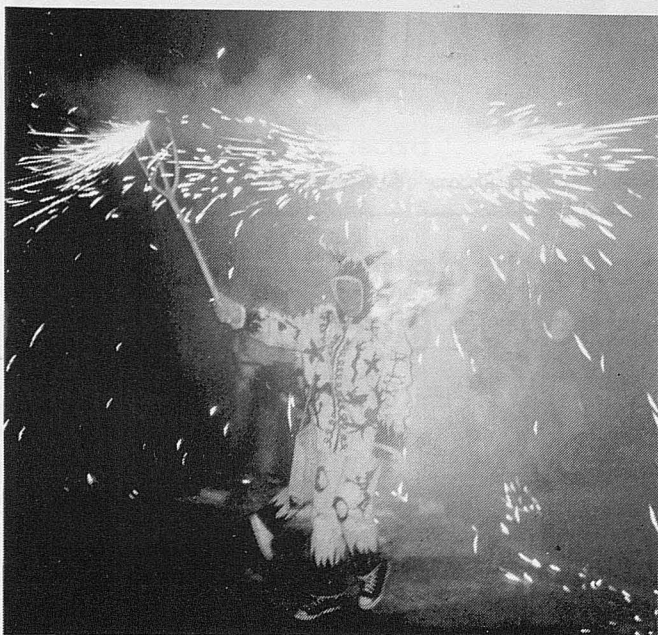
Colla de Diables de Riudoms. Correfoc a Castellvell del Camp, el dia 23 de juliol (foto: Dani Colomé)

Del segle XIX n'hem comptat prop d'una dotzena de peces teatrals: el ball de l'"Embozado", el ball de dames i vells, el ball de gitanes, la moixiganga, el ball de moros i cristians, el ball de nans, el ball de sant Sebastià, el ball de la Sebastiana del Castiello, el ball de valencians... Algunes informacions de la premsa contemporània de Reus destaquen l'afecció pel teatre que tenen els riudomencs, la presència de visitants de la comarca i que, sovint, s'esgoten les entrades del ple que fan.

Poc a poquet, però, el paper dels dimonis de Riudoms s'aniria reduint a sortides escadusseres, combats a mort pels arcàngels de la Restauració i de les successives dictadures polítiques. Desapareixen de la litúrgia de l'Església i, com a fet simbòlic, només els tornem a trobar en breus representacions en els retaules de l'ermita de Sant Antoni, en els Pastorets i en el drama sacre de la Passió. L'olor de l'encens és sempre més agraïda que no pas la del sofre.

De les dues classes de dimonis amb que són classificades les fúries de l'avert, és a dir, en bons i dolents, a mi em sembla que els dimonis de Riudoms —malgrat totes les aparences—, pertanyen a la primera categoria. Són d'aquella mena que ens els representen la iconografia clàssica, entre burletes, savis i panxacontents. Si no vaig errat un d'aquests dimonis bons, èticament neutrals, aconsellava i guiava el bon jan de Sòcrates.

Ara sembla que la llavor de banyetes revifa. Per la careta d'àngel d'algun d'ells, fins i tot amb rínxols monacals, i per la relació que tenen amb el centre cultural "Arnau de Palomar", estic convençut que aquests seran de la mena de diables dels que acompanyaven el filòsof grec. És a dir, dels que no fan olor de socarrim, tot i que segur que faran petar les tralles. ●

Colla de Diables de Riudoms. Correfoc a Riudoms, el dia 24 de juliol (foto: Arxiu CERAP)